

Regimul juridic de reglementare și supraveghere a operațiunilor de creditare în Germania și Italia

Andrei GUȘTIUC,
doctor în drept, conferențiar universitar,
Academia de Administrare Publică

Cristina TÎȘCUL,
doctorandă, Institutul de Cercetări Juridice și Politice
al Academiei de Științe a Moldovei

SUMMARY

The authors are conducting a research into a highly demanding subject – the legal provisions referring to the legal regulations and supervision of credit activity in such countries as Germany and Italy. Since Germany and Italy are European Union's members, we will have to also deal with the European Union Law regarding credit activities. The study is trying to depict a picture of general legal provisions and to some extent to draw some conclusions concerning the way German and Italian legislations are protecting the fundamental human rights when it refers to credit law and credit relations. Finally, we are trying to present some solutions for the Republic of Moldova, in order to ensure the financial human rights in our country. We do hope that the Republic of Moldova could benefit from the German experience concerning credit operations and credit law.

Actualitatea și necesitatea studiului de față rezidă în faptul că reglementarea și supravegherea creditară a suscitat mereu atenția autorităților competente și interesul publicului larg. Este paradoxal faptul că, de cele mai dese ori, atunci când este abordată problema drepturilor fundamentale ale omului, doctrina se referă în mod special la drepturile personale, drepturile sociale, drepturile politice, fiind trecute cu vederea drepturile sale de origine economico-finanțiară.

Exemplul Germaniei și Italiei în materia reglementării activităților de creditare ne oferă un exemplu bun cu referire la faptul că drepturile fundamentale ale omului pot fi apărute eficient, inclusiv în sfera creditară.

Totodată, experiența Germaniei în materia reglementării și supravegherii activității de creditare poate fi extrem de utilă cazului Republicii Moldova.

Reglementarea operațiunilor de creditare în Germania. Sistemul bancar german se caracterizează prin trei elemente principale. În primul rând, instituțiile de credit germane au caracter universal, având deci capacitatea să ofere o gamă largă de servicii financiare, inclusiv servicii de investiții. În al doilea rând, există o relație strânsă între instituțiile de credit și numeroase societăți comerciale (nefinanciare), în sensul că instituțiile de credit dețin cote importante din capitalul acestora sau chiar controlează aceste societăți. În al treilea rând, soci-

etățile nefinanciare dețin cote importante din capitalul social sau pot chiar controla o instituție de credit, în măsura în care acele societăți îndeplinesc condițiile de calitate a acționariatului impuse de autoritatea de supraveghere a serviciilor financiare (*Finanzdienstleistungsaufsicht*, numită pe scurt BaFin). [16, p. 10-11]

Cel mai important act normativ în domeniul bancar, emis la nivel federal, este KWG (*Gesetz über das Kreditwesen*), această lege datând din 1961, fiind însă modificată ulterior.

Textul actualizat al KWG (republicată pe 9 septembrie 1998 (*Bundesgesetzblatt* – BGB1. I.S. 2776) și modificată prin art. 2 al Legii din 1 martie 2011 (publicată în BGB1. I S. 288) este disponibil pe site-ul Ministerului german al justiției, la adresa <<http://bundesrecht.juris.de/kredwg/index.html>>. [41]

În afară de dispozițiile cu caracter general ale KWG, există o serie de alte acte normative care se aplică în domenii speciale ca, de exemplu: *Hypothekbankgesetz* din 1998, ce reglementează băncile de credit ipotecar; *Schiffsbankgesetz* din 1933, ce reglementează creditul garantat cu ipoteci maritime și *Gesetz über Bausparkassen* din 1972, ce reglementează băncile de economisire și creditare în domeniul locativ, numite și „bănci pentru locuințe”. Aceste norme cu caracter special sunt completate de legislația aplicabilă tuturor comercianților persoane juridice, anume *Aktiengesetz* din 1965, *Gesetz betreffend die GmbH* din 1898, *Codul comercial* din 1897 și *Legea privind cooperativele* din 1994.

Având în vedere caracterul universal al serviciilor prestate de băncile germane, KWG acoperă atât activitățile bancare de bază – acceptarea de depozite și acordarea de credite – cât și alte activități financiare, inclusiv servicii de investiții. În schimb, administrarea fondurilor de investiții presupune obținerea unei autorizații suplimentare,

[15, p. 75 și urm.] reglementate de legea privind investițiile (*Investmentgesetz*) din 2003 (publicată în BGB1. I.S. 2676 din 15.12.2003).

Activitatea de creditare poate fi desfășurată în Germania doar de către bănci, în dreptul german neexistând o categorie separată de instituții financiare specializate exclusiv în creditare. Termenul de „bancă” este definit de KWG ca reprezentând o instituție de credit autorizată (de către BaFin) sau o sucursală a unei instituții de credit, precum și orice altă entitate pe care actele normative o califică ca fiind o „bancă.” [41, secțiunea 39] Astfel, potrivit acestui act normativ, o instituție de credit este cea întreprindere care desfășoară activități bancare în calitate de comerciant (în germană, *Unternehmen die Bankgeschäfte gewerbsmäßig betreiben*) sau într-un mod organizat specific activității comerciale (în germană, *Unternehmen die Bankgeschäfte in einem Umfang betreiben, der einen in kaufmännischer Weise eingerichteten Geschäftsbetrieb erfordert*, [41, secțiunea 1 (1)]). Deducem deci că instituția de credit este cea întreprindere ce desfășoară activități bancare (inclusiv operațiuni de creditare) cu titlu profesional.

Secțiunea 1(1) din KWG prevede că instituțiile de credit desfășoară, în principal, următoarele activități:

a) acceptarea de depozite sau de alte fonduri rambursabile de la public, cu excepția cazului în care obligația de plată rezultă din titluri la purtător sau la ordin, indiferent dacă se percepe sau nu dobândă;

b) acordarea de împrumuturi și asumarea de angajamente de creditare;

c) cumpărarea de cecuri și cambii (*Wechseln*);

d) operațiuni de comision cu instrumente financiare;

e) custodia și administrarea valorilor mobiliare ale clienților;

f) asumarea de angajamente de cumpă-

rare a creanțelor derivând din credite înaintate de scadență;

- g) emiterea de garanții;
- h) operațiuni cu cecuri de călătorie;
- i) subscriere de valori mobiliare și
- j) emitere de monedă electronică.

În plus, o bancă (instituție de credit) poate presta și servicii de investiții, acestea fiind, de asemenea, definite de KWG – potrivit KWG, activitățile de subscriere de valori mobiliare și operațiunile de comision cu valori mobiliare sunt considerate activități bancare, nu servicii de investiții. O entitate care dorește să presteze astfel de servicii, dar care nu este autorizată ca instituție de credit, trebuie să obțină o autorizație separată ca „instituție de servicii financiare” (*Finanzdienstleistungsinstitut*). Enumerarea din KWG a activităților bancare sau a serviciilor de investiții nu are rolul de a circumstanța capacitatea unei instituții de credit sau a unei instituții de servicii financiare, ci de a identifica acele activități pentru care este necesară o autorizație, în măsura în care activitatea se desfășoară cu titlu profesional. În plus, distincția dintre instituțiile de credit și instituțiile de servicii financiare este puțin importantă, deoarece marea majoritate a reglementărilor în materia instituțiilor de credit se aplică și instituțiilor de servicii financiare. [16, p. 36]

Remarcăm faptul că activitățile de creditare sub forma leasing-ului financiar și factoring-ului pot fi desfășurate de instituții de servicii financiare (*Finanzdienstleistungsinstituten*), supuse reglementării și supravegherii de către BaFin, ca urmare a intrării în vigoare a unui act normativ ce modifică KWG (anume, legea bugetară anuală pentru anul 2009, adoptată la 28 noiembrie 2008 și intrată în vigoare pe 1 ianuarie 2009 care prevede, între altele, și faptul că aceste instituții vor beneficia de scutiri de impozite similare celor aplicabile instituțiilor de credit).

Diferențele dintre instituțiile de credit germane constau în tipologia acționariatu-

lui și a clientelei, precum și a operațiunilor realizate, fără însă ca gama de activități desfășurate să le fie restricționată pe cale administrativă. Astfel, băncile pot fi:

a) bănci comerciale private (*private Geschäftsbanken*), care includ așa-numitele „bănci mari” (*Grossbanken*); bănci regionale și sucursalele băncilor străine (bănci germane „mari” sunt considerate Deutsche Bank AG, Commerzbank AG, Bayerische Hypo- und Vereinsbank AG și Dresdner Bank AG.);

b) băncile de economii (*Sparkassen*), casele centrale ale acestora, care se ocupă cu operațiunile de compensare și decontare (*Landesbanken-Girozentralen*) și alte bănci locale (*Landesbanken*) și

c) cooperativele industriale și agricole (*Volksbanken și Raiffeisenbanken*), cu o entitate regională (*Genossenschaftliche Zentralbank*) și o entitate ce funcționează la nivel național (*DZ Bank AG Deutsche Zentral-Genossenschaftsbank*). [16, p. 30]

Toate instituțiile de credit și instituțiile de servicii financiare trebuie autorizate de BaFin. Cât privește instituțiile bancare specializate (băncile de credit ipotecar sau ipotecă maritimă, băncile pentru locuințe), acestea trebuie să respecte atât dispozițiile generale ale KWG cât și normele speciale din legislația specifică ce le reglementează activitatea. [16, p. 159]

Autoritățile de reglementare și supraveghere. Cu începere din anul 2002, serviciile financiare prestate pe teritoriul Germaniei sunt supravegheate de o autoritate nou-creată, numită *Finanzdienstleistungsaufsicht* (*BaFin*). Aceasta are rolul de a supraveghea activitatea instituțiilor de credit, instituțiilor de servicii financiare și societăților de asigurare, precum și operațiunile cu valori mobiliare. Deși este o entitate de drept public independentă, aceasta este supusă supravegherii Ministerului federal al finanțelor (*Bundesfinanzministerium*). [29] BaFin se finanțează prin contribuții și taxe percepute de la instituțiile pe care le supra-

veghează, nefiind dependentă de bugetul federal al Germaniei.

BaFin își desfășoară activitatea în mod independent față de Banca Centrală a Germaniei (*Bundesbank*), având însă obligația de a colabora cu aceasta. BaFin este singura autoritate ce poate lua măsuri administrative (de natura amenzilor, a suspendării activității sau a retragerii autorizației) împotriva instituțiilor de credit și instituțiilor de servicii financiare, pe baza rezultatelor și concluziilor formulate de *Bundesbank* ca urmare a procesului de supraveghere continuă. BaFin poate desfășura investigații la fața locului, fără a trebui să-și justifice intervenția, acesta fiind însă un instrument folosit rar în practică. [16, p. 42] De asemenea, BaFin poate solicita convocarea organelor societare ale instituțiilor respective, poate cere completarea ordinii de zi și poate participa la adunările acelor organe.

Banca Centrală a Germaniei (*Bundesbank*) are sarcina de a supraveghea instituțiile de credit și instituțiile de servicii financiare în mod continuu, prin analiza situațiilor financiare, a rapoartelor de audit și a rapoartelor periodice, precum și prin evaluarea adecvării capitalului și a sistemelor de management al riscului. Instituțiile de credit și instituțiile de servicii financiare au obligația de a face raportări periodice atât către BaFin cât și către *Bundesbank*, acestea din urmă având, de asemenea, dreptul de a le solicita informații suplimentare. *Bundesbank* realizează supravegherea continuă pe baza reglementărilor emise de BaFin, cele două instituții având obligația de a se informa reciproc în vederea îndeplinirii atribuțiilor specifice fiecăreia.

Reglementarea operațiunilor de creditare în Italia. Din 1936 până la mijlocul anilor '80 ai secolului trecut, sistemul bancar italian a fost caracterizat de un nivel semnificativ al intervenției statului, activitățile ce erau permise diverselor categorii de bănci fiind stabilite cu precizie de autorități.

În plus, sistemul bancar era, în general, privit ca aparținând mai degrabă sectorului public decât economiei libere de piață. Astfel, Banca Centrală a Italiei era reticentă în a emite autorizații pentru bănci noi, ceea ce a condus la crearea unei piețe inflexibile a serviciilor bancare. [16, p. 383]

Sistemul bancar a fost reformat prin Decretul prezidențial nr. 350 din 1985, care a transpus prima directivă bancară în dreptul italian. Noua legislație prevedea accesul liber pe piața serviciilor bancare, adoptându-se modelul băncii universale. De asemenea, autoritățile italiene au inițiat un proces de reformă care avea ca scop creșterea competitivității sectorului bancar național, atât pe plan intern cât și la nivel internațional. Principalele acte normative emise în acea perioadă au fost Decretul-lege nr. 356/1990 (Legea „Amato”), Legea nr. 287/1990 (Legea antitrust), Decretul-lege nr. 385/1993 [42] (Legea bancară), Directiva Ministrului de finanțe italian din noiembrie 1994 (Directiva „Dini”) și Decretul-lege nr. 153/1999 privind fundațiile bancare (fundațiile bancare sunt entități specifice dreptului italian care desfășoară activități specifice băncilor, fără a urmări însă obținerea de profit).

În prezent, piața serviciilor financiare din Italia poate fi împărțită în două mari sectoare: sectorul bancar (guvern timer de legea bancară) și sectorul nebanca (guvern timer de Legea nr. 58/1998 [43], numită și „legea financiară unică”). [24, p. 385]

Legea bancară stabilește și regimul autorităților de reglementare și supraveghere în domeniul bancar, prevăzând și puterile fiecărei dintre aceste autorități, definește conceptul de autoritate bancară, stabilește procedura de autorizare a băncilor și de aprobare a deținerilor de acțiuni într-o bancă, prevede clasificarea băncilor, despre sfera activității de supraveghere și controlul bancar și încredințează Băncii Centrale a Italiei sarcina de a detalia normele aplicabile în domeniu, introduce conceptul de

grupuri bancare, stabilește regulile privind insolvența, dizolvarea și lichidarea băncilor, reglementează protecția deponenților, reglementează activitățile intermediarilor financiari (intermediari finanziari), reglementează instituțiile emitente de monedă electronică, stabilește anumite norme de conduită profesională, reglementează creditul pentru consum și stabilește sancțiuni de ordin administrativ și penal în cazul încălcării obligațiilor stabilite de legislația bancară.

În afara dispozițiilor din legea bancară, băncile care doresc să presteze servicii de investiții trebuie să respecte și prevederile legii financiare unice. În acest domeniu, Banca Centrală a Italiei are puterea de a supraveghea aspecte ce țin de managementul riscului și stabilirea firmelor de investiții, în timp ce Comisia Națională privind Societățile de Bursă („CONSOB”) reglementează conduita profesională și asigurarea transparenței în relațiile cu investitorii.

Potrivit legii bancare, singurele entități autorizate să desfășoare „activitate bancară” pe teritoriul italian sunt băncile. „Activitatea bancară” este definită ca reprezentând acceptarea de depozite de la public [42, art. 11 (3)] împreună cu activitatea de acordare de credite. Atragerea de economii de la public este interzisă oricăror altor entități decât băncile, cu excepția Poștei Italiene.

Activitățile financiare din afara sectorului bancar sunt desfășurate de instituțiile financiare ce pot fi împărțite în două grupuri: primul grup constă în prestatorii de servicii financiare care operează pe piața valorilor mobiliare, în această categorie intrând societățile de administrare a investițiilor (*società di gestione del risparmio*), firmele italiene de investiții (*società di intermediazione mobiliare*) și societățile de investiții cu capital variabil (*società d'investimento a capitale variabile*), iar al doilea grup este reprezentat de „intermediarii financiari” (*intermediari finanziari*), care reprezintă o categorie de entități

ce au dreptul să presteze o categorie largă de activități, cum ar fi cele de creditare, de schimb valutar și de prestare de servicii de plată. [38; 35; 40]

„Intermediarii financiari” autorizați să desfășoare diverse activități financiare în beneficiul publicului, inclusiv activități de finanțare, definite într-un decret al Trezoreriei Italiene din 6 iunie 1994 ca reprezentând orice formă de creditare de natura:

- a) leasing-ului financiar;
- b) cumpărării de creanțe (inclusiv factoring-ului);
- c) creditului pentru consum;
- d) creditului ipotecar;
- e) amanetului și
- f) emiterii de garanții și angajamente de finanțare, precum și prestării de servicii de plată și de schimb valutar.

În esență, intermediarii financiari diferă de bănci prin aceea că nu atrag depozite de la public.

„Intermediarii financiari” trebuie să se înregistreze la Banca Centrală a Italiei, înregistrarea fiind condiționată de îndeplinirea următoarelor criterii:

a) adoptarea uneia dintre următoarele forme societare: societate pe acțiuni, societate în comandită pe acțiuni, societate cu răspundere limitată sau societate cooperativă;

b) limitarea obiectului de activitate al societății la desfășurarea de activități financiare;

c) un capital social subscris și vărsat de, cel puțin, cinci ori valoarea minimă a capitalului cerut societăților pe acțiuni de drept comun și

d) îndeplinirea anumitor cerințe de integritate, experiență și independență pentru asociați, administratori, persoane cu funcții de conducere și auditori, conform standardelor stabilite de Trezoreria Italiană.

„Intermediarii financiari” trebuie să respecte regulile impuse de legea bancară italiană privind adecvarea capitalului, mana-

gementul riscului și auditul intern. Aceștia au obligația de a face raportări periodice adresate Băncii Centrale a Italiei și pot fi, de asemenea, supuși unor inspecții ale acesteia.

În plus, deținătorii de participații semnificative în intermediari financiari trebuie să îndeplinească anumite cerințe de integritate. În cazul în care aceste participații sunt deținute fără respectarea reglementărilor respective sau în cazul în care depășesc anumite plafoane, acțiunile trebuie înstrăinate în termenele stabilite de Banca Centrală a Italiei. În ce privește cerințele de integritate ale asociațiilor și conducătorilor băncii, nerespectarea acestora conduce la „descalificarea” individului respectiv cu privire la exercitarea respectivei funcții. Această „descalificare” trebuie declarată de către consiliul de administrație, consiliul de supraveghere (*consiglio di sorveglianza*) sau directorat (*consiglio di gestione*), în funcție de structura de conducere societară adoptată de respectivul „intermediar financiar.” În cazul în care aceste organe nu iau nicio decizie, Banca Centrală a Italiei poate „descalifica” o astfel de persoană din proprie inițiativă.

Autoritățile de reglementare și supraveghere. Legea Bancară împarte responsabilitatea de supraveghere a prestatorilor de servicii financiare între Comitetul Interministerial pentru Credit și Economisire, Trezorerie, Banca Centrală a Italiei și Comisia Națională privind Societățile de Bursă („CONSOB”). [12]

Banca Centrală a Italiei poartă răspunderea supravegherii în ansamblu a sistemului bancar italian. [31] Elaborarea legislației secundare în domeniul bancar, precum și supravegherea implementării acesteia sunt încredințate Băncii Centrale a Italiei, Ministerului Economiei și Finanțelor și Trezoreriei

ei. [42, Titlul I] Astfel, o parte semnificativă a reglementărilor în domeniul bancar este elaborată de Banca Centrală a Italiei, în această categorie intrând normele privind adecvarea capitalului, managementul riscului, conduita profesională, autorizarea și deținerea de participații în capitalul băncilor. În plus, pe lângă atribuția principală de a asigura stabilitatea sistemului financiar și a instituțiilor care îl compun, Banca Centrală a Italiei funcționează și ca autoritate antimonopolistă în domeniul bancar.

CONSOB are ca principală atribuție asigurarea unui nivel adecvat de protecție pentru investitori, în principal prin implementarea unor cerințe de transparență. Băncile autorizate să presteze servicii de investiții fac, de asemenea, obiectul supravegherii de către CONSOB.

Concluzii. Demersul nostru științific a relevat faptul că **dreptul german** nu reglementează noțiunea de instituție financiară specializată în creditare, activitățile de creditare putând fi desfășurate doar de către instituții de credit (bănci). Se remarcă deci rigiditatea reglementării germane cu privire la activitățile de creditare cu titlu profesional.

Cu referire la **legislația italiană**, a fost descoperită situația când conceptul de instituție financiară specializată în creditare, fiind recunoscut și reglementat de dreptul italian, denumeste aceste entități „intermediari financiari.” Acestea nu fac parte din categoria instituțiilor de credit, fiind totuși reglementate strict sub numeroase aspecte (de ex., forma societară, adecvarea capitalului, calitatea acționarilor și conducătorilor). Apreciem că acest tip de reglementare nu corespunde riscurilor pe care le presupune o entitate ce desfășoară în mod exclusiv activități de creditare, această abordare fiind însă preluată și de legiuitorul din Republica Moldova.

BIBLIOGRAFIE**I. Reviste și culegeri de articole**

1. Alford D. The Lamfalussy process and EU bank regulation: preliminary assessment and future prospects. În: J.I.B.L.R., 2006, nr. 21(2), secț. 2.36.
2. Arora A. The global financial crisis: a new global regulatory order? În: Journal of Business Law, 2010, secț. 670.
3. Coskun D. Supervision of credit rating agencies: the role of credit rating agencies in finance decisions. În: Journal of International Banking Law and Regulation, 2009, nr. 24(5), secț. 252-261.
4. Legislation for new system of European financial supervision adopted. În: Company Lawyer, 2010, nr. 31(2), secț. 46.
5. Lefevre F. Loosveld S. The influence of European Law on the powers of financial supervisors. În: Journal of International Banking Law and Regulation 2010, 25(2), p. 49-52.
6. Ortino M. The role and functioning of mutual recognition in the European market of financial services. În: International & Comparative Law Quarterly (I.C.L.Q.), 2007, nr. 56(2), secț. 329-330.
7. Partnoy F. Rethinking regulation of credit-rating agencies: an institutional investor perspective. În: Journal of International Banking Law and Regulation, 2010, nr. 25(4), secț. 188-199.
8. Weber R. New rule-making elements for financial architecture's reform. În: Journal of International Banking Law and Regulation, 2010, nr. 25(10), p. 512-521.
9. Yeoh P. The challenges and implications of systemic risks for financial regulation. În: Company Lawyer, 2010, secț. 389.

II. Tratate și monografii

10. Bărbulescu Iordan. Procesul decizional în Uniunea Europeană. București: Polirom, 2008, 520 p.
11. Bonneau Th. Droit Bancaire. LGDJ: Paris, 2013, 752 p.
12. Costi R., Vella F. Quaderni di Ricerca Giuridica della Consulenza Legale, Banche, governo societario e funzione di vigilanza, Milano, 2008. Studiu disponibil în format electronic pe site-ul Băncii Centrale a Italiei <http://www.bancaditalia.it/pubblicazioni/quarigi/qrg62/qrg_62/Quaderno_62.pdf>, (vizitat la 25.01.2015).
13. Gavalda Ch., Stoufflet J. Droit de credit. Vol. 2, Lexis Nexis: Paris, 1998, 461 p.
14. Gheorghe Carmen-Adriana. Drept bancar comunitar. Editura C. H. Beck, București, 2008, 247 p.
15. Grote R., Marauhn T. The Regulation of International Financial Markets – Perspectives for Reform. Cambridge University Press, Cambridge, 2006, 541 p.
16. Gruson M., Resiner R. Regulation of foreign banks: United States and International. Vol. 3, Newark, NJ: Lexis Nexis.
17. Guștiuc Andrei, Gârlea Radomir, Prodan Mariana. Drept bancar comunitar. Editura „Elena V. I.” Chișinău, 2004, 67 p.
18. Hartley T. The Foundations of European Union Law. Oxford: Ed. Oxford University Press, 2010, 570 p.
19. Larosiere Jacques. The High-Level Group of Financial Supervision in the EU. Report, Brussels, 25 February 2009, 86 p. [On-line]: <ec.europa.eu/internal_market/finances/docs/de_larosiere_report_en.pdf>. (vizitat la 17.04.2013).

20. Mănescu Dragoș-Mihail. Regimul juridic al societăților bancare. Editura Hamangiu, București, 2009, 418 p.
21. Postolache Rada. Drept bancar. Editura C. H. Beck, București, 2012, 368 p.
22. Postolache Rada. Drept financiar. Editura C. H. Beck, București, 2009, 401 p.
23. Șaguna Dan Drosu, Tofan Mihaela. Drept financiar și fiscal european. Editura C. H. Beck, București, 2010, 294 p.
24. Scassellati-Sforzolini G., Zadra V. New Rules on Italian Banks' Organization and Corporate Governance. Rome, 2008, 351 p.
25. Tofan Mihaela. Integrarea României în structurile Uniunii Monetare Europene. Editura C. H. Beck, București, 2008, 315 p.
26. Wyatt D., Dashwood A. European Union Law. Londra: Ed. Sweet & Maxwell, 2006, 1224 p.

III. Acte normative

27. Avizul Băncii Centrale Europene cu privire la o propunere de directivă privind accesul la activitatea instituțiilor de credit și supravegherea prudențială a instituțiilor de credit și a societăților de investiții și o propunere de regulament privind cerințele prudențiale pentru instituțiile de credit și societățile de investiții, nr. 20012/C 105/01 din 25 ianuarie 2012. // Jurnalul Oficial al Uniunii Europene, nr. C105 din 11 aprilie 2012, p. 1.
28. Avizul Băncii Centrale Europene cu privire la o propunere de regulament al Consiliului de atribuire a unor sarcini specifice Băncii Centrale Europene în ceea ce privește politicile legate de supravegherea prudențială a instituțiilor de credit și o propunere de regulament al Parlamentului European și al Consiliului de modificare a Regulamentului (UE) nr. 1093/2010 de instituire a Autorității europene de supraveghere (Autoritatea bancară europeană), nr. 2013/C 30/05 din 27 noiembrie 2012. // Jurnalul Oficial al Uniunii Europene, nr. C 30 din 01 februarie 2013, p. 6.
29. BaFin – Ministerul federal al finanțelor din Germania. A se vedea: <www.bafin.de>, (vizitat la 13.01.2015).
30. Basel III: A global regulatory framework for more resilient banks and banking systems. Comitetul de la Basel pentru supraveghere bancară, decembrie 2010, versiune revizuită din iunie 2011. [On-line]: <http://www.cep.eu/fileadmin/user_upload/Kurzanalysen/Eigenkapital_Basel_III/Basel_3_Regelwerk.pdf>, (vizitat la 28.03.2013).
31. Circulara nr. 263 din 27.12.2006 a Băncii Centrale a Italiei privind publicarea reglementărilor aplicabile instituțiilor de credit italiene. Publicată cu titlul „Noi reglementări privind supravegherea prudențială a băncilor.” [On-line]: <http://www.bancaditalia.it/vigilanza/banche/normativa/disposizioni/vigprud/Circular_263_EN.pdf>, (vizitat la 23.01.2015).
32. Codul monetar și financiar al Franței. Textul actualizat al acestui act normativ este disponibil pe site-ul Guvernului francez, <<http://www.legifrance.gouv.fr>>.
33. Decizia Curții Europene de Justiție în cauza C-222/95 Parodi vs. Banque H. Albert de Bary [1997] Rep. I-03899.
34. Declarația din 11-12 noiembrie 2010 a liderilor de la Summitul G20 de la Seul. [On-line]: <<http://online.wsj.com/public/resources/documents/G20COMMUN1110.pdf>> (vizitat la 05.04.2013).
35. Decretul ministrului economiei și finanțelor al Italiei, nr. 29 din 17.02.2009 privind prestarea de servicii cu plată de către intermediarii financiari. // Jurnalul Oficial al Italiei din 03.04.2009.

36. Directiva 2006/48/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 14 iunie 2006 privind inițierea și exercitarea activității instituțiilor de credit. // Jurnalul Oficial al Uniunii Europene, nr. L 177 din 30 iunie 2006, p. 1.

37. Directiva 2006/49/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 14 iunie 2006 privind rata de adecvare a capitalului întreprinderilor de investiții și al instituțiilor de credit. În: Jurnalul Oficial al Uniunii Europene, nr. L 177 din 30 iunie 2006, p. 201.

38. Directiva 2007/64/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 13 noiembrie 2007 privind serviciile de plată în cadrul pieței interne, de modificare a Directivelor 97/7/CE, 2002/65/CE, 2005/60/CE și 2006/48/CE și de abrogare a Directivei 97/5/CE. // Jurnalul Oficial al Uniunii Europene L 319/1 din 05.12.2007.

39. Directiva 2010/78/EU a Parlamentului European și a Consiliului. // Jurnalul Oficial al Uniunii Europene din 15.12.2010, nr. L 331, p. 120.

40. Instrucțiunile Băncii Italiei privind supravegherea instituțiilor ce prestează servicii de plată de către intermediarii financiari. [On-line]: <http://www.bancaditalia.it/vigilanza/intermediari/normativa/exart107tub/c216/istr_vig_ifes_216_3a.pdf>, (vizitat la 21.01.2015).

41. KWG (Gesetz uber das Kreditwesen). Textul actualizat al KWG este disponibil pe site-ul Ministerului german al justiției, la adresa <<http://bundesrecht.juris.de/kredwg/index.html>>, (vizitat la 12.01.2015).

42. Legea Bancară Italiană, plasată pe site-ul Băncii Centrale a Italiei, la adresa: <www.bancaditalia.it/vigilanza/banche/normativa/leggi/tub/TUB_gennaio_2011.pdf>, (vizitat la 17.01.2015).

43. Legea Financiară Unică a Italiei, nr. 58/1998. // Gazzetta Ufficiale, nr. 71 din 26.03.1998.

44. Regulamentul Uniunii Europene nr.1092/2010 a Parlamentului European și al Consiliului din 24 noiembrie 2010 privind supravegherea macro-prudențială la nivelul Uniunii Europene a sistemului financiar și de înființare a unui Comitet european pentru risc sistemic. // Jurnalul Oficial al Uniunii Europene din 15.12.2010, nr. L 331, p. 1.

45. Regulamentul Uniunii Europene nr.1093/2010 al Parlamentului European și al Consiliului din 24 noiembrie 2010 de instituire a Autorității europene de supraveghere (Autoritatea bancară europeană). // Jurnalul Oficial al Uniunii Europene din 15.12.2010, nr. L 331, p. 12.

46. Regulamentul Uniunii Europene nr. 1094/2010 al Parlamentului European și al Consiliului din 24 noiembrie 2010 de instituire a Autorității europene de supraveghere (Autoritatea europeană de asigurări și pensii ocupaționale). // Jurnalul Oficial al Uniunii Europene din 15.12.2010, nr. L 331, p. 0048.

47. Regulamentul Uniunii Europene nr. 1095/2010 al Parlamentului European și al Consiliului din 24 noiembrie 2010 de instituire a Autorității europene de supraveghere (Autoritatea europeană pentru valori mobiliare și piețe). // Jurnalul Oficial al Uniunii Europene din 15.12.2010, nr. L 331, p. 84.

48. Tratatul de instituire a Comunității Europene a Cărbunelui și Oțelului. Semnat la 18 aprilie 1951 și intrat în vigoare la 23 iulie 1952. Data expirării: 23 iulie 2002.

49. Tratatul de la Amsterdam. Semnat la data de 2 octombrie 1997 și intrat în vigoare la 1 mai 1999. [On-line]: <<http://cronicaeuropeana.ro/wp-content/uploads/2011/08/amsterdam-1997.pdf>>, (vizitat la 08.12.2014).

50. Tratatul de la Lisabona. Semnat la data de 13 decembrie 2007 și intrat în vigoare

la data de 1 decembrie 2009. [On-line]: <<http://www.consilium.europa.eu/uedocs/cmsUpload/cg00014.ro07.pdf>>, (vizitat la 07.12.2014).

51. Tratatul privind Uniunea Europeană – Tratatul de la Maastricht. Semnat la data de 7 februarie 1992 și intrat în vigoare la 1 noiembrie 1993.

Prezentat: 4 februarie 2015.

E-mail: agustiuc@yahoo.com